

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-12-05

Diarienummer N161-1554/24

Handläggare

Björn Lind

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: bjorn.lind@funktionsstod.goteborg.se

Översyn av nuvarande finansiering och organisationsform för Klippankooperativen

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd ger förvaltningen för funktionsstöd i uppdrag att utreda finansiering- och organisationsform för de fyra kooperativen Hunddagis Klippan, Klippan bak och fram, Lera med mera och Handpapper Klippan.
2. Nämnden för funktionsstöd ger förvaltningen för funktionsstöd i uppdrag att vägleda de fyra kooperativen i hur verksamheternas finansiering skulle kunna säkerställas på ett sätt som följer lagstiftning och riktlinjer för bidrag till civilsamhällets organisationer.

Sammanfattning

Klippankooperativen består av fyra självstyrande föreningar som säljer tjänster och produkter till allmänheten. Förvaltningen tillhandahåller medarbetare som stödjer kooperatörerna i de fyra kooperativen och hyran för lokalerna täcks helt av förvaltningen.

Förvaltningens finansiering av medarbetare och lokalkostnader följer dock inte gällande riktlinjer för stöd till civilsamhällets organisationer.

För att säkerställa likabehandling och transparens ser förvaltningen ett behov av att utreda det ekonomiska stödet och den nuvarande organisationsformen för de fyra Klippan-kooperativen. Det ekonomiska stödet till Klippankooperativen för 2025 påverkas inte av förslaget att utreda formerna för ekonomiskt stöd och organisering.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För 2024 utgick 4,1 miljoner kronor i nämndbidrag för att finansiera kostnader för lokaler och handledare för Klippankooperativen. Kooperativen behöver ges stöd att undersöka möjligheten till andra finansieringsformer som är förenliga med gällande riktlinjer och lagstiftning. Bedömningen görs att nämnden för funktionsstöd genom beslutet säkerställer transparens, likabehandling samt god styrning och kontroll, då Klippankooperativens ekonomiska stöd prövas utifrån samma riktlinjer och principer som andra liknande verksamheter. I nuläget görs ingen ytterligare bedömning om långsiktiga ekonomiska konsekvenser för förvaltningen för funktionsstöd.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Bedömningen görs att beslutet kan få konsekvenser ur den sociala dimensionen för gruppen personer med förvärvad hjärnskada och deras anhöriga. Förvaltningen för funktionsstöd får i uppdrag att vägleda kooperatörerna för att hitta alternativ finansiering eller annan form av sysselsättning om det skulle bli aktuellt, för att minimera de konsekvenser som beslutet i så fall kan medföra. Under tiden som utredning pågår kommer förvaltningen ha en nära dialog med kooperatörerna för att minska oro som frågan kan medföra men också för att ge stöd och vägledning.

Samverkan

Information om ärendet har lämnats i lokal samverkansgrupp (LSG) 2024-10-01 och i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2024-10-16 och 2024-12-11.

Information om ärendet har lämnats på Rådet för funktionsstödsfrågor 2024-11-21.

Informationsmöte med berörda kooperatörer har genomförts 2024-11-14.

Bilaga

1. Ekonomisk kartläggning Klippankooperativen

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till att utreda nuvarande finansiering- och organisationsform för de fyra kooperativen Hunddagis Klippan, Klippan bak och fram, Lera med mera och Handpapper Klippan.

Beskrivning av ärendet

Klippankooperativen består av fyra kooperativa arbetsplatser uppbyggda av ideella föreningar. Verksamhetens målgrupp är personer med en kognitiv eller fysisk funktionsnedsättning på grund av förvärvad hjärnskada. För att bli medlem i kooperativen krävs, enligt föreningarnas stadgar, att man är i yrkesverksam ålder och inte tillhör den personkrets som har laglig rätt till daglig verksamhet enligt LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade). Varje förening har plats för åtta kooperatörer och det är medlemmarna i respektive förening som beslutar om medlemskap.

Verksamheten riktar sig till personer folkbokförda i Göteborgs Stad, och de flesta deltagarna får sin försörjning via Försäkringskassan. De fyra kooperativen är Hunddagis Klippan, Klippan bak och fram, Lera med mera och Handpapper Klippan

De fyra kooperativen har en gemensam butik, Gula Villan, som håller öppet en dag i veckan.

Bakgrund

Klippankooperativets hunddagis startade upp år 1992 som ett arvsfondsprojekt. Det låg inledningsvis organisatoriskt under Aktivitetscenter Dalheimers hus, som också riktar sig till målgruppen personer med förvärvad hjärnskada. 1997 utvidgades verksamheten med bageriet Klippan bak och fram och keramikverksamheten Lera med mera. Handpapper Klippan startade år 2002. Sedan arvsfondsprojektet avslutades har Göteborgs stad finansierat lokalkostnader och lönekostnader för handledare.

Om sociala kooperativ

Klippankooperativen är sociala arbetskooperativ. I Sverige finns ett hundratal sociala kooperativ/företag där medlemmarna har någon form av arbetshinder. I dessa kooperativ bildar medlemmarna en ideell eller ekonomisk förening som utgör en självständig juridisk person. Medlemmarna är aktiva i beslut som rör verksamheten och formar sin arbetsplats.

Medlemmarna har ofta sjukersättning eller anställningar med olika stöd och arbetar utifrån sin förmåga, med anpassade arbetstider och arbetsuppgifter. Syftet är att skapa meningsfulla arbeten för personer som står utanför den ordinarie arbetsmarknaden, inte att gå med ekonomisk vinst. Dessa verksamheter är oftast beroende av ekonomiskt stöd utifrån, främst i form av stöd till handledare, men själva näringsverksamheten behöver bära sig utan offentliga medel.

De sociala arbetskooperativen är självständiga företag som kan konkurrera på den öppna marknaden. Kooperativen är sociala företag som kan organiseras på olika sätt.

Arbetsintegrerande sociala företag, ASF, är företag som finns till för att skapa arbetsintegration i form av anpassade anställningar och möjlighet till arbetsträning. Eventuell vinst återinvesteras i den egna verksamheten eller annan arbetsintegrerande verksamhet. Företagen är alltid fristående från offentlig verksamhet och har hög grad av medarbetarinflytande genom ägande eller på annat strukturerat sätt.

Arbetsintegrerade sociala företag är ofta organiserade under en resursorganisation som ägs gemensam av medlemskooperativen. Resursorganisationen tillhandahåller olika former av stöd till de ingående sociala företagen.

Göteborgs Stad finansierar Klippankooperativen med ett nämndbidrag på 4,1 miljoner kronor. Personalkostnaden uppgår till 2,7 miljoner kronor och hyreskostnaden för 2024 är cirka 1,3 miljoner kronor. Kooperativen säljer tjänster och produkter till allmänheten och har intäkter om totalt drygt 600 000 kronor per år, vilket är avsett att täcka alla övriga kostnader inom kooperativen. I augusti 2023 hade kooperativen drygt 800 000 kronor i eget kapital, se bilaga 1.

Klippankooperativen bedrivs idag med stöd av kommunala medel utan särskild prövning. Denna finansiering kvarstår under 2025. Enligt EU:s statsstödsregler får kommuner inte stötta en ekonomisk verksamhet med offentliga medel om det resulterar i att mottagaren får en fördel gentemot andra aktörer på marknaden.

Under år 2025 bör Klippankooperativen få vägledning i vilka olika finansieringsformer som kan vara aktuella för verksamheten. Enligt Göteborgs Stads riktlinjer för föreningsbidrag till civilsamhället kan allmännyttiga, ideella föreningar, stiftelser, ekonomiska föreningar och arbetsintegrerade sociala företag/kooperativ som erbjuder verksamhet för göteborgare ansöka om bidrag från staden. Utöver offentliga bidrag kan arbetsintegrerade sociala företag även delfinansieras genom att erbjuda arbetsträningsplatser. Kooperativen bör också undersöka möjligheten att erbjuda plats till fler medlemmar, ökad produktivitet och därav större intäkter.

Alternativa former för sysselsättning

Utan nuvarande bidrag från Göteborgs Stad för finansiering av hyror och handledare kan kooperativen komma att behöva göra betydande anpassningar. I händelse av att de ekonomiska förutsättningarna förändras och kooperatörerna inte längre har möjlighet eller önskemål om att driva verksamheten vidare finns andra former av sysselsättning som medlemmarna kan ansöka om eller delta i utan beslut.

Personer som på grund av skada inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande har möjlighet att ansöka om daglig verksamhet enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), om skadan har resulterat i en bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning. Det finns även möjlighet att ansöka om sysselsättning enligt socialtjänstlagen. Sjukvård, arbetsförmedling och försäkringskassa har huvudansvaret för rehabilitering och åtgärder som kan möjliggöra återgång till den ordinarie arbetsmarknaden.

För målgruppen finns det även alternativa verksamheter som är öppna för alla och som inte kräver biståndsbeslut, exempelvis aktivitetshus och träffpunkter som erbjuder ett brett utbud av aktiviteter. I Göteborgs Stad finns flera mötesplatser där alla är välkomna, oavsett ålder och funktionsförmåga. Flera intresseföreningar bedriver verksamhet för målgruppen, till exempel Hjärnkrafts verksamhet HjärnPunkten.

Medarbetarperspektiv

Som stöd till medlemmarna i de fyra föreningarna i Klippankooperativen arbetar fem handledare. Dessa handledare är underställda de beslut som fattas av föreningarna, samtidigt som handledarna är anställda av förvaltningen för funktionsstöd. I detta

avseende skiljer Klippankooperativen sig från andra sociala arbetskooperativ. Dessa omständigheter innebär att möjligheten till styrning och ledning för ansvarig enhetschef är begränsad och att arbetsmiljöansvaret är komplicerat. Enhetschefen kan inte fatta beslut som har inverkan på föreningarnas inriktning, utveckling, öppettider med mera, då dessa beslut tas av föreningarna själva. Utifrån ett medarbetarperspektiv finns det svårigheter att fortsätta bedriva verksamheten i nuvarande form.

Förvaltningens bedömning

För att understödja ett aktivt föreningsliv ger Göteborgs Stad bidrag till ideella föreningar och organisationer. För att beviljas bidrag måste föreningar och organisationer uppfylla kriterierna i Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället.

Syftet med riktlinjen är att säkerställa att bidragshanteringen från Göteborgs nämnder och styrelser bedrivs effektivt, rättssäkert och kännetecknas av transparens, likabehandling, samt god styrning och kontroll.

De förvaltningar som arbetar med föreningsbidrag har även egna anvisningar som är anpassade efter respektive förvaltnings uppdrag och målgrupper.

Föreningarna i Klippankooperativen bedrivs idag till största delen med stöd av kommunala medel utan den särskilda prövning som gäller för andra likvärdiga verksamheter, enligt Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag.

Föreningarna i Klippankooperativen gör ingen formell ansökan av ekonomiskt stöd och därmed är inte heller någon granskning eller prövning av ansökan möjlig.

Förvaltningens bedömning är att det bidrag som årligen ges till Klippankooperativen därmed inte uppfyller kriterierna i gällande riktlinjer, vilket innebär att föreningarna ges en icke tillåten ekonomisk fördel gentemot andra aktörer på marknaden.

För att säkerställa likabehandling, transparens och följsamhet till de riktlinjer som reglerar hur staden kan ge ekonomiskt bidrag till civilsamhällets organisationer, bör föreningarna i Klippankooperativen vägledas i hur de kan hitta annan form av finansiering enligt samma principer som för andra likvärdiga verksamheter.

Kooperativen kommer att erbjudas stöd från förvaltningen i förfarandet med att hitta en finansieringsform som är förenlig med gällande lagstiftning och Göteborgs stads riktlinjer.

Camilla Blomqvist

Anna Lifjorden

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Daglig verksamhet och stöd